

6. FONTCOBERTA. (1) Poble del mun. de Caixàs (Rosselló), als Aspres, situat al vessant oriental del coll de l'Orri. És també (2) nom d'un mun. del Gironès situat a l'Est del pla de Banyoles, a la capçalera de la riera de Garrumbert, i, a més (3) nom d'un antic mas al te. de Perpinyà.

PRON. POP.: *fonkubérta* (2) oït per Casacuberta a Serinyà.

DOC. ANT. (1) Al te. de Caixàs: *Fons cooperta* 942 (*Hist. Lgd.* v, 1511); *Sta. Maria de Fontcuberta* 1050 (*Coll. Moreau* xxiv, 164); *Fonte Cooperto* 1170 (Alart, *Priv.*, 48); *Font Cuberta* 1395 (Alart, *Doc. geogr. hist.*, 28). Mencions addicionals del mateix NL citades per Ponsich (*Top.*, 32): *parrochia S. Mariae de Fonte Cohoperto* 1271, 1363, *Beata Maria de Fonte Cohoperto* 1406, *Fontcuberta* 1628. (2) Al Gironès: *Fonte Cooperto* 1197 (Alsius, *Nomencl.*, s. v.), *Sti. Felicis de Fonte Cohoperto* 1362 (id.), *Fonte cohoperto* 1379 (id.), *Fontcuberta* 1359 (*CoDoACA* xii, 101, 110). (3) Al te. de Perpinyà: *Mas de Font Coberta* 1509 (Ponsich, *Top.*, 49). Ponsich identifica aquest mas amb l'actual *Mas Delfau*.

ETIM. FONTE COOPERTA > *Fontcoberta* 'font tapada', o proveïda d'un sostre o cobert, NL de formació freqüent a base de FONNS, FONTIS més un adjectiu; cf. *Fontclara*, *Fontpobra*, *Fontgelada*, *Fontcalda*, *Fontpedrosa* etc. Cal notar així mateix *les Fontcobertes*, certa partida del te. de Noedes (Conflent) (1960; xxvi, 110). Ph. R.

Fontés (Castalla), V. 7 *Fonteta Fonteana*, V. el 8

7. FONTETA. Contra les aparences el nom d'aquest poblet del Baix Empordà (5 k. SE. de La Bisbal), no és diminutiu de *font* sinó un compost amb adjectiu. La unanimitat de les menc. medievals ho mostra, però també demostra que no ens podem fiar del supòsit, natural, que es tractés d'una 'font coberta' (FONTEM TECTAM). Aqueixes mencions es presenten des de molt antic, i en gran quantitat, mostrant que probablement ve de FONTEM EDÏTAM, sens dubte en el sentit de 'font descoberta': tal com les innombrables '*Font Trobada*', que constatem arreu a totes les comarques catalanes.

Un dia es veieren senyals d'aigua en aquells paratges, i es descobrí en aquells costers una vena d'aigua abundosa, que permetia regar; i essent de més a més ferruginosa, quedà com a denominació del lloc. Enumerarem primer les mencions que han conservat el nom en la seva puresa gràfica; sense callar les restants, on apareix un poc deformada per una interpretació gràfica dels curials que, amarats d'escripturació jurídica i administrativa, hi volgueren veure el mot *edictus* de llurs tractes quotidians, en lloc del llatí clàssic *edēre*, *editus*, ben rar ja en llur baix llatí.

MENCIONS ANT. 1001: «eccl. Ste. Marie, quam dicunt Episcopalem [La Bisbal], simul cum alaudē --- Fontanas, et *Fonte Edeta* et *Apiliares*.³ Ventinaco, Muro, Murello de Palaciolo et ipsam *Fontem*» (*Esp. Sagr.* xlii, p. 420); 1019: «in com. Gerunden-

si, in villa *Pera*, necnon in mansu *Fontedeta* cum --- *Parietibus* ---» (*MarcaH.*, 1017.29); 1031: «mansum de *Fontedeta*» (Villan., *Vi. Lit.* xii, 318); 4 1057: *Fontedeta*; 1088 i 1169: *Fontedeta*, docs. p.p. Botet i Sisó (*BABL* iii, 329, 482; iv, 190), observant que l'últim és certament del segle anterior, si bé postdatat.

Els altres docs., amb la grafia alterada per immixció de *edictus*: 844: *villa Fonsedicta* in pago Gerundensi (*Cat. Car.* ii, 139.29); 850: *Fons edictus* (*MarcaH.*, ape. 21; i Botet, *BABL* iii, 96); 898-91: *Fons edictus* (*MarcaH.*, 829); 922, o més aviat 996-1009: *villa Fonsedicta* (*MarcaH.*, colle. 844; cf. Botet, *BABL* iii, 250); 1020: *Fontedicto* (*BABL* iii, 252). I veig, encara, alguna altra cita en l'índex de *Cat. Car.*, en Alsius, p. 141, i en Monsalv. xvii, 161.

En conclusió d'aquesta enumeració: una forma cau en gràcia als escribes medievals d'una rodalia, com adequada a llurs hàbits escripturaris i fàcil de recordar, i per més que sigui contrària a la bona tradició lingüística i etimològica, i al sentit comú, després la van repetint en corrua, tots els d'aquell grup: el cas que hem anat trobant en *Cabó*, *Cardedeu*, *Font-rubi* (B), *Fondarella*, *Ullastret* (*Oculo stricto!*). *Fons edictus* 'font preceptuada, proclamada': no tan absurd com aquells *Caro titulo* i *Ullastret*, però tanmateix noció evidentment inaplicable a una font: font d'un mas o llogaret rústic.

FONTEM TECTAM 'font coberta' sí que hauria estat cosa de bon sentit topogràfic i hidropònic. I de fet molt exemplificada —amb formes inequívokes— en el Nord i Nordoest del domini cast.-lleon. i gall.-port.: sengles pobles *Fontecha* a les prov. de Lleó, Santander, Palència i Alaba; i *Fonteita* a Ourense i a Tra-los-Montes (Silveira, *RLus.* xxxiii, 241); provinents tots del FONTE TECTA, medieval, Mz. Pidal, *Orig.*, p. 236; però en va ho argumentaríem: la vintena de mencions medievals del tipus *Fonte Edeta*, *-edicta*, *-tus*, del nom present, obliguen a l'etim. que he fonamentat: en tots sentits —fon., semàntic— tan inobjectable com la dels FONTE TECTA hispànics.

Hi ha raó per creure que no fou topònim únic d'aquest origen. *Fontés* és un poble amb mun. de l'Erau (prop de Paulhac i de Montagnac, distr. Beziers), ja documentat en escrits de la 2a. meitat del S. x (*Hist. Lgd.* v, 256, 317), ve sens dubte de FONTES EDÏTOS 'fonts trobades', aquí amb el gènere masculí del ll. antic > *Fontédotos* > *Fontéz*, *-és*; i per cert també ací s'hi lliscà l'*edicte* del follet trampós dels *scriptoria*, car Molinier ens hi cita una grafia *Fons edicta* d'un d'aquests docs. Potser també un germà mossàrab *Fontés* (xxxv, 182.5), pda. munt. de Castalla: car, si bé és típica del mossàrab la conservació de la -o final, com en aragonès, però en molts parlars de l'Alt Aragó la o, mantinguda en el singular, s'apocopa en els plurals. Potser, doncs, també *Font-edtos* > *Fontéç*?

Inútil recordar que hi ha molts topònims menors *Fonteta*, on es tracta realment del trivial diminutiu: p. ex. sengles casos a mà: te. Biure; te. de Castell d'Aro; te. d'Orba; suburbi de Val.; Mallorca (vol. i, p. 142).